

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 9 lutego 2012 r.

RPO-690141-V/11/TS

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

**Pan
Jacek Cichocki**

Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

Wpłynęło do mnie pismo obywatela, w którym podnosi, że określony w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (tekst jednolity Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353) roczny termin dla wystąpienia zmian w ustaleniu osoby albo obywatelstwa jednego lub obojga rodziców, które podlegają uwzględnieniu przy określaniu obywatelstwa dziecka, dyskryminuje dzieci, których ojcostwo zostało ustalone w wyniku uznania dziecka lub w drodze orzeczenia sądowego wydanego po upływie roku od urodzenia się dziecka. Autor pisma uważa, że powołany przepis jest niekonstytucyjny, bowiem różnicuje status prawny dzieci w zakresie ich obywatelstwa, w zależności od tego, w jakim czasie od urodzenia się dziecka nastąpiła zmiana w ustaleniu osoby rodzica.

W orzecznictwie sądów administracyjnych wyrażono pogląd, że wprowadzenie do ustawy o obywatelstwie polskim terminów, z zachowaniem których zmiana w określeniu obywatelstwa może zostać uwzględniona, jest podyktowane wymogiem stabilizacji obywatelstwa dziecka, które nie może być podważane w jakimkolwiek czasie. W ocenie sądów administracyjnych, zasada bezpieczeństwa i pewności prawa ma w tej kwestii większe znaczenie, niż trwałość obywatelstwa, rozumiana jako stałość i nieodmienność relacji nawiązanej pomiędzy jednostką a państwem (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 października 2010 r., sygn. akt II OSK 850/09).

Nie kwestionuję uprawnień ustawodawcy do wyznaczenia terminów, po upływie których zmiana w ustaleniu osoby rodzica dziecka nie będzie brana pod uwagę przy określaniu obywatelstwa dziecka. Wątpliwości moje budzi jednak to, że przepisy zawarte w art. 7 ustawy o obywatelstwie polskim wprowadzają dwa terminy prekluzyjne odnoszące się do zmian w ustaleniu osoby ojca dziecka, które znacznie różnią się długością, przez co wyznaczają odmienne standardy pewności prawa w zakresie ustalania obywatelstwa dzieci. W przypadku zmiany w ustaleniu osoby ojca dziecka, która następuje na skutek ustalenia ojcostwa w drodze stosownego orzeczenia sądowego lub też uznania ojcostwa, ma ona wpływ na określenie obywatelstwa dziecka pod warunkiem, że została dokonana przed upływem roku od dnia urodzenia się dziecka (art. 7 ust. 1 ustawy). Natomiast w sytuacji, gdy zmiana w ustaleniu osoby ojca dziecka jest wynikiem orzeczenia sądu wydanego na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa lub ustalenie bezskuteczności uznania, zmiana taka podlega uwzględnieniu przy określaniu obywatelstwa dziecka aż do momentu osiągnięcia przez nie pełnoletności (art. 7 ust. 2 ustawy). Jak wynika z powyższego, obie normy zawarte w art. 7 ustawy o obywatelstwie polskim, choć różnią się swym zakresem, mają zastosowanie do sytuacji, gdy zmiana w ustaleniu osoby ojca dziecka jest następstwem orzeczenia sądowego. Niezrozumiałe jest zatem, dlaczego ustawodawca określił odmienne terminy prekluzyjne dla zdarzeń polegających na zmianie ustalenia osoby ojca w wyniku wydania orzeczenia sądowego, które są brane pod uwagę przy określaniu obywatelstwa dziecka.

Pragnę ponadto zwrócić uwagę, że w polskim prawie rodzinnym funkcjonuje instytucja zaprzeczenia macierzyństwa. Obecne regulacje ustawy o obywatelstwie polskim powodują, że zmiana w ustaleniu osoby matki dziecka, która jest następstwem orzeczenia sądu w przedmiocie zaprzeczenia macierzyństwa będzie podlegała uwzględnieniu przy określaniu obywatelstwa dziecka, pod warunkiem, że nastąpi ona przed upływem roku od urodzenia się dziecka (art. 7 ust. 1 ustawy). Tymczasem zmiana w ustaleniu osoby ojca dziecka wynikająca z orzeczenia sądu wydanego na skutek powództwa o zaprzeczenie ojcostwa będzie brana pod uwagę przy ustalaniu obywatelstwa dziecka, aż do ukończenia przez nie 18 roku życia (art. 7 ust. 2 ustawy). Nie ulega zatem wątpliwości, że ustawa o obywatelstwie polskim różnicuje skutki

prawne orzeczeń sądowych zapadłych z powództwa o zaprzeczenie macierzyństwa oraz o zaprzeczenie ojcostwa. Nie sposób jednak wskazać racjonalnych powodów, które uzasadniają takie zróżnicowanie.

Powyższe rozważania odnoszą się do obecnie obowiązującej ustawy o obywatelstwie polskim, jednakże nie tracą one na aktualności po wejściu w życie ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim. Nowa ustawa niemal identycznie reguluje bowiem kwestie wpływu zmian w ustaleniu osoby jednego z rodziców lub obojga rodziców na obywatelstwo dziecka (art. 6 ustawy).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zbadanie zasygnalizowanego zagadnienia, ustosunkowanie się do zarzutu niekonstytucyjności art. 7 ust. 1 ustawy o obywatelstwie oraz wyjaśnienie, z jakich powodów ustawodawca wprowadził dwa różne terminy prekluzyjne, po upływie których zmian w ustaleniu osoby jednego z rodziców nie uwzględnia się przy określeniu obywatelstwa dziecka

Łączę wyrazić szacunek

Jeno Jipson